

Erindringer fra skoletiden i Udby skole 1951 – 58. tiden i ”betteklass”. **Fortalt af Jens Anker Gjesing.**

På mødet den d. 7. januar i studiekredsen om skolerne i Rougsø Kommune var vi 10, som havde noget at fortælle om skolerne. Jens Anker Gjesing afleverede erindringer fra sine 7 år i Udby Skole. Udby og Udbyhøj skoler blev i den periode kørt sammen, således at lærerinde Johanne Andersen som var ansat på skolen i Udbyhøj havde de små klasser og lærer Emanuel Jakobsen havde de store klasser.

Man gik dengang i skole seks dage om ugen, man havde 3 timer hver dag. De første 3 dage mødte den bette klasse i Udby Skole om formiddagen og den store om eftermiddagen og de 3 sidste dage var det omvendt. Lærerne skiftede så fra skole til skole, så den ene var på Udby skole om formiddagen og Udbyhøj skole om eftermiddagen. Jens Anker Gjesing fortæller om tiden i den ”betteklass”

Det var til april 1951, at jeg startede i ”betteklass” hos fru Andersen. Hun var vistnok ikke rigtigt uddannet lærer, men havde et eller andet kursus, der gav hende lov til at undervise børn op til en vis alder. Og der har måske ikke været ret mange ansøgere til en stilling, hvor klasseværelserne lå med et par kilometers afstand, som skulle forceres i al slags vejr, men der skulle meget til at stoppe fru Andersen. Skønt hun ikke var helt ung, så masede hun sig af sted på sin cykel i al slags vejr. Hun var det, man kunne kalde ”en statelig dame”. Hun var temmelig høj, gik med guldindfattede briller, og så gik hun altid med hårnnet, sådan et fint et med små perler i. Men uanset, hvad fru. Andersen havde eller ikke havde af faglige kvalifikationer, så var hun en aldeles udmærket lærerinde. Jeg har aldrig oplevet en skoleklasse med en sådan ro og disciplin, som i ”betteklass” i Udby. Det var ikke, fordi Fru Andersen på nogen måde var skrap, eller tævede løs på os, slet ikke, men der var noget myndigt over hende, der gjorde, at vi bare opførte os ordentligt, simpelthen.

En skoledag startede selvfølgelig med morgensang og fadervor. Derefter gik vi så i gang med undervisningen. Der var jo tre skellige årgange, der skulle undervises på en gang. Men en typisk dansktime foregik på den måde, at første klasse sad og øvede sig i at skrive bogstaverne pænt. Fru Andersen skrev så først et lille a først på linien, og så masede man med det, indtil det var godkendt, og så kunne man fortsætte med et b. Først alle de små bogstaver og bagefter de store. Anden klasse sad og skrev af, sådan kaldte vi det, når vi sad med f.eks. læsebogen og skulle skrive et kapitel, der stod med trykte bogstaver, og så skulle skrive det til almindelig håndskrift. De ældste havde så diktat, eller hvad de nu havde for. Så havde vi selvfølgelig regning, bibelhistorie og geografi, hvor vi holdt os til Danmark og de øvrige nordiske lande.

Som afslutning sang vi igen. Det var ”Dagen går med raske fjed”, og derefter defilerede vi forbi fru Andersen, der havde taget opstilling ved siden af kateteret, pigerne først, og derefter drengene, hvor vi så henholdsvis nejede og bukkede, og der var ikke noget med at snyde. Hvis det ikke var gjort tilfredsstillende, blev man kaldt tilbage, og fik lov til at bukke, til man næsten knaldede hovedet i gulvbrædderne.

Det var så den åndelige føde, men legemet krævede jo også sit. Det blev ikke til så meget. Men om sommeren, og hvis vejret indbød til det, så bevægede vi os engang om ugen ud på ”sture sonn”. Det er den bakke, der ligger på venstre side af vejen et par hundrede meter uden for byen, når man kører imod Udbyhøj, navnet må oversættes til ”Store sand”.

Vi travede selvfølgelig derud, ligeså pænt to og to, med fru Andersen i spidsen. Når vi så var maset op over bakketoppen, så var der på den side, der vendte ned mod fjorden, et nogenlunde fladt stykke græsmark, hvor vi måtte spille bold. Det var noget, vi kaldte langbold, vi spillede. Det foregik på den måde, at vi selvfølgelig blev delt på to hold. Det ene hold fordelte sig ude på banen, medens det andet hold tog opstilling bag en pæl, der var banket ned i jorden. Fru Andersen befandt sig hos det hold, der stod bag pælen, og det var hende, der gav bolden op. Så gjaldt det for en udvalgt fra holdet at ramme den med et boldtræ, og slå den langt ud i banen, hvorefter han eller hun skulle spæne ned og runde en pæl i den anden ende af banen. For holdet, der stod ude på banen, gjaldt det selvfølgelig om at gribe bolden, så var det dem, der var inde, hvis det mislykkedes, så skulle de hurtigst muligt få fat i den, og så forsøge at ramme ham, der benede af sted ude på banen, så var det også dem, der havde serveretten.. Det lyder jo såre simpelt, men det var jo en græsmark, det foregik på. Og på en græsmark er der køer, og de er af natur meget nysgerrige, når der foregår noget ud over det sædvanlige. Så de troppede troligt op, hver gang vi dyrkede det ædle spil. Og det var ikke let for en 7-8 års pige at koncentrere sig, når hun havde en flok sortbrogede køer i hælene, samtidig med at hun skulle passe på ikke at glide i en kolort.

Så havde vi også noget, der hed "sparemærker" i skolen. Det var også noget fru Andersen administrerede. Det gik ud på, at man havde et lille rødt hefte med opbyggelige ord, såsom "mange bække små, gør en stor å" og lignende. Så kunne man formedelst fem øre købe sparemærker og klistre ind hæftet. Når det var fuldt, jeg tror, der var for tre kroner i det, så blev det sendt op i Sparekassen i Holbæk og sat ind på en bog.

Et af de mere smertefulde minder, der knytter sig til min tid i "betteklass" er så afgjort den kommunale skoletandpleje. Der var på det tidspunkt et tandlægeægtepar i Allingåbro, der hed Treue, det er sikkert stavet forkert, men det var noget i den retning, og det udtales nøjagtigt ligesom, når vi siger "trøje". Manden var vistnok tysker, og det tror jeg på, for de gik i hvert fald til den med germansk grundighed. Det foregik på den måde, at selve undersøgelsen foregik nede i skolestuen. De kom derned til Udby på en fastsat dato, og så skulle de se os på bisserne. Der havde vi så allerede det første problem, for de fleste af os havde lykkeligt glemt alt om det, og havde ikke fået børstet tænder, før vi gik i skole. Så blev man udsat for det ydmygende at blive plantet på en stol foran alle de andre, og der måtte man så sidde og høre på, hvilken lille gris man var, hver gang det lykkedes tandlægen at fiske en rest fra middagsmaden frem.

Det var så hvad det var. Men et stykke tid efter blev de af os, der havde huller i tænderne transporteret til Allingåbro, og nu var det alvor. Turen forgik i lillebil, sådan kaldte man det altså. Der var altid en eller anden i Udby, der havde sådan én, som han lå og kørte taxakørsel i. Det var som regel en stor kasse, en Dodge eller Chevrolet, af lidt ældre årgang. Der var klapsæder, der skulle slås ned bag ved førersædet. Der kunne være en masse unger i sådan én. Så det kunne godt minde om en hel udflugt, når vi drog af sted. Men stemningen var unægtelig lidt trykket, og de store, der havde prøvet turen gjorde det absolut ikke bedre. Det flød med bloddryppende historier, én kunne fortælle "Sidst gång, da bured' han så jæ ku' mærked' hiel nier i røven". Det var selvfølgelig lidt overdrevet, men det gjorde ondt at komme til tandlæge dengang, Det gjorde endda meget ondt. Alene lugten, når vi kom ind i venteværelset, kunne få selv de mest forhædede til at overveje at stikke af. Så havde de en besynderlig fremgangsmåde derhenne ved tandlægerne i

Allingåbro, for vi blev kaldt ind to af gangen. Så var det spændende, hvem der først fik besked på at sætte sig i stolen. Vi ville helst være den første alle sammen, for det var bestemt ikke rart at sidde på en stol inden for døren, og se og høre på, hvordan den anden gav sig højlydt, og især ikke, når man vidste, hvem der stod for tur umiddelbart efter. Så var det meget bedre at få det overstået, så man i ro og mag kunne sidde og se på, hvordan den anden skabte sig. Jeg har aldrig kunnet forstå, hvad den forestilling skulle gøre godt for. Men det har måske været ud fra teorien at "Stor dreng græder ikke". I hvert fald helst ikke, når der er nogen, der kender ham, der ser det. Jeg ved det ikke, men der var ellers nok at tude over, for det gjorde frygtelig ondt. Det var selvfølgelig de her gammeldags tandlægebor, der kørte så langsomt, at man næsten kunne tælle omdrejningerne. Det ved jeg godt, at jeg ikke kan klandre tandlægerne i Allingåbro for. Der fandtes jo ikke andet, men da den kommunale skoletandpleje efter et par år ophørte, muligvis på grund af lavvande i kommunekassen, og jeg kom til at gå til tandlæge i Randers. Så blev det nærmest den rene svir, imod hvad jeg var udsat for i Allingåbro.

Nok om det, nu skal vi til årets absolutte højdepunkt, nemlig den årlige udflugt. Der er såmænd ikke så meget at fortælle om den, for det var det samme hvert år. Men det var en stor dag, når vi fra morgenstunden drog af sted til Randers med bus. Vi kørte ud til Doktorparken, og der undrede vi os over, at gråænder kunne blive så tamme. Sådan opførte ænderne ned ved fjorden sig bestemt ikke. Efter at have stået og funderet lidt over, hvordan det kunne være kom det absolutte højdepunkt, for så skulle vi i zoologisk have. Der var dengang en lille dyrepark i umiddelbar tilknytning til Doktorparken. Den sang på absolut sidste vers, og de få dyr, der var der levede under nogle forhold, der i dag ville få enhver dyreværnsmand til at rejse børster. Men vi var virkelig imponeret, selv om det meste af bestanden kun var geder, får og kaniner, som vi sådan set havde nok af derhjemme. Men der var da også ponyer og æsler, og som den helt store attraktion var der en bjørnegrotte, med et par store brune bjørne. De så godt nok lidt mølædte ud, men sådan nogle havde vi i hvert fald ikke rendende rundt i Udby.

Det var et stykke om at gå i den "betteklass" i Udby skole sådan som Jens Anker Gjesing har oplevet det. I næste uge vil vi fortælle om tiden i den store klasse, hvor Jens Anker Gjesing havde sin onkel Emmanuel Jakobsen til lærer. Er der nu nogen, som på samme måde som Jens Anker Gjesing kan huske noget om deres skoletid i Rougsø Kommune, det kunne også være spændende at få en beretning om tiden på en af de tekniske skoler.

Det næste møde i studiekredsen er den mandag d. 4. februar kl. 19.00. Det vil være spændende, hvis du også kom og fortalte din historie.

Jens Aage Søndergaard